

Restaurangbesök i Sverige som speglar våra attityder

Tänk dig att tio personer går ut varje dag för att äta middag. Notan för detta tillsammans hamnar på tusen kronor jämnt. Om dom delade upp notan på samma sätt som vi betalar skatter, skulle det bli ungefär så här;

De första fyra - de fattigaste - skulle inte betala någonting. Den femte skulle betala 10 kr; den sjätte skulle betala 30 kr; den sjunde 70 kr; den åttonde 120 kr; den nionde 180 kr. Den tionde personen – den rikaste – skulle betala 590 kr. De bestämde sig för att betala notan på det viset. De tio åt middag på restaurangen varje dag och kände sig nöjda med uppgörelsen - tills en dag, ägaren till restaurangen gav dem rabatt. "Eftersom ni är så bra kunder" sa han, "ger jag er 200 kr rabatt på era middagar." Middag för tio skulle då bara kosta 800 kr. Gruppen ville fortfarande betala middagen på det sätt vi betalar skatter. Så de första fyra påverkades inte, de fick fortsätta äta gratis. Men hur skulle de andra sex göra - de som betalade? Hur skulle de dela upp rabatten på 200 kr så att alla skulle få sin "beskärda del"? De sex personerna insåg att 200 kr delat med sex blir 33,33 kr. Men om de drog bort det från varje persons andel skulle den femte och sjätte personen få betalt för att äta.

Restaurangägaren föreslog då att det vore rättvist att reducera varje persons nota med ungefär jämt och han satte igång att räkna på de belopp varje person skulle betala.

Resultatet blev att även den femte personen fick äta gratis, den sjätte fick betala 20 kr, den sjunde betalade 50 kr, den åttonde 90 kr, den nionde 120 kr, vilket lämnade den tionde personen med 520 kr, istället för tidigare 590 kr.

Alla sex personerna fick lägre pris än tidigare och de fyra första fick fortsätta äta gratis.

Men plötsligt utanför restaurangen började personerna jämföra vad de sparat på rabatten.

"Jag tjänade bara en tia av 200 kr," började den sjätte personen. Han pekade på den tionde: "men han tjänade 70 kr".

"Precis," sa den femte personen. "Jag sparade också bara en tia. Det är orättvist att han fick sju gånger så mycket som jag!"

"Det är sant!" skrek den sjunde personen. "Varför skall han få 70 kr tillbaka när jag bara fick 20 kr? De rika ska alltid få det bättre!"

"Vänta ett tag" skrek de fyra första unisont. "Vi fick ju ingenting alls! Det här systemet utnyttjar bara de fattiga!"

De nio personerna omringade den tionde och gav honom stryk.

Nästa kväll kom inte han till middagen, så de nio andra satte sig ner och åt utan honom. Eftersom en saknades drog restaurangägaren av 10 % procent av priset, som nu blev totalt 720 kr, istället för 800 kr. När notan kom in, upptäckte de nio vid bordet något viktigt, det fattades 440 kr!

